

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
« طرح تسهیل صدور برخی از مجوزهای کسب و کار »
(اعاده شده از شورای نگهبان (۲))

مخصوص سخن علنی

مقدمه

طرح «تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» که با عنوان طرح تسهیل صدور برخی مجوزهای کسب و کار در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۲۱ به تصویب رسید و جهت انطباق با موازین شرع و قانون اساسی به شورای محترم نگهبان ارسال شد. طرح مزبور در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۱۲ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با ایراداتی مواجه شد. مجلس شورای اسلامی در جهت رفع ایرادات شورا اقدام به اصلاح مصوبه مذکور نمود. برخی از اصلاحات مزبور، مجدداً مورد ایراد شورای نگهبان واقع شده است. شایان ذکر است، در این خصوص کمیسیون جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، مصوباتی در جهت رفع ایراد شورای نگهبان داشته است. در ادامه به بررسی و تبیین ایرادات شورای نگهبان و مصوبات کمیسیون ذی ربط در جهت رفع ایرادات شورای نگهبان خواهیم پرداخت.

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۱۴۵

شماره چاپ:

۷۳۰

تاریخ چاپ:

—

بررسی ایراد شورای نگهبان و مصوبه کمیسیون در جهت رفع آن

۱. مطابق تبصره «۲» ماده (۷) الحاقی به قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در صورت اتمام مدت و تأیید هیئت وزیران و عدم درج شرایط اخذ مجوزهای تأییدمحور در درگاه ملی مجوزهای کشور، به تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار، مجوز مدنظر از تأییدمحور به ثبت‌محور تبدیل می‌شود. به عبارتی هیئت مذکور این صلاحیت را پیدا می‌کند تا در حوزه اجرایی ورود پیدا کرده و در نوع مجوزها تغییراتی ایجاد نماید. این حکم قانونگذار توسط شورای محترم نگهبان بدین صورت مورد ایراد قرار گرفت که «تبدیل مجوز تأییدمحور به ثبت‌محور به صرف تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار در شرایط مذکور، مغایر بند «۱۰» اصل سوم (۳) و اصل شصتم (۶۰) قانون اساسی شناخته شد».

دفتر مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۷۷۵۵-۴

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۱۱/۹

توضیح آنکه براساس اصل شصتم (۶۰) قانون اساسی، اعمال قوه مجریه از طریق رئیس‌جمهور و وزرا انجام می‌پذیرد؛ بر همین اساس موارد اجرایی که در صلاحیت قوه مجریه قرار دارد، نمی‌بایست توسط نهادی خارج از رئیس‌جمهور یا وزرا صورت پذیرد. از آنجا که تبدیل مجوز تأییدمحور به ثبت‌محور، از اعمال قوه مجریه محسوب می‌شود، این امر نمی‌تواند توسط هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار که متشکل از اعضای غیر از قوه مجریه است، صورت پذیرد.

از طرف دیگر شورای نگهبان صلاحیت هیئت مذکور، به تبدیل مجوزها (موضوع تبصره حاضر) را، مغایر نظام اداری صحیح (موضوع بند «۱۰» اصل سوم) اعلام نمود. براساس صدر ماده (۷) مکرر، مجوزهای تأییدمحور در حوزه‌های اساسی و مهم از قبیل سلامت، بهداشت عمومی - اجتماعی، محیط زیست و... مطرح می‌شود که با تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار و تأیید هیئت وزیران تا سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون در درگاه ملی مجوزهای کشور ثبت می‌شوند. همان‌طور که اعلام مجوزهای مذکور به‌عنوان تأییدمحور نیاز به تأیید هیئت وزیران دارد، خروج آنها، از دایره مجوزهای تأییدمحور نیز باید توسط این نهاد صورت پذیرد. به‌عبارت دیگر تغییر و اصلاح دایره و حیطه مجوزهای تأییدمحور نیازمند تصویب هیئت وزیران می‌باشد. این امر زمانی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند که مجوزهای تأییدمحور اصولاً در موارد مهم و حساس مطرح هستند و نمی‌توان به بهانه اتمام زمان (سه ماه از لازم‌الاجرا شدن قانون) آن مجوز را تنها به تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار، ثبت‌محور کرد. از طرف دیگر، تبدیل مجوز تأییدمحور به مجوز ثبت‌محور، به‌صرف کوتاهی مرجع صادرکننده مجوز در بارگزاری شرایط اخذ مجوز تأییدمحور در درگاه ملی مجوزهای کشور، هرچند با تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار، مغایر نظام اداری صحیح است؛ درواقع این اشکال وجود دارد که اگر هیئت مقررات‌زدایی، مجوز را تأییدمحور تشخیص داد، نمی‌توان به‌دلیل تنبیه دستگاه، برای عدم بارگذاری اطلاعات، مجوز را ثبت‌محور کرد. ثبت‌محور یا تأییدمحور بودن مجوز به ذات کسب‌وکار بستگی دارد و اگر کسب‌وکاری تهدیدی برای سلامت و ایمنی و... و در کل منافع جامعه داشته باشد، نمی‌توان از حذف مجوز آن به‌عنوان ابزاری برای مجازات دستگاه استفاده کرد.

بنابراین مراتب فوق، برای رفع ایراد شورای نگهبان، در کمیسیون بعد از عبارت «به مجوز ثبت‌محور تغییر پیدا می‌کنند»، عبارت «مگر اینکه هیئت وزیران ظرف مدت حداکثر یک ماه، ترتیب دیگری را اتخاذ کند» اضافه شد و اصلاح مذکور در صحن علنی به تصویب نمایندگان مجلس رسید. این اصلاح مجدداً مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته است. کمیسیون مذکور در جهت رفع ایراد شورای نگهبان مقرر داشته است: «عبارت «و پس از تأیید هیئت وزیران به مجوز ثبت‌محور تغییر پیدا می‌کنند و هیئت وزیران موظف است ظرف مدت یک ماه نسبت به مصادیق مذکور اتخاذ تصمیم نماید.» جایگزین عبارت «به مجوز ثبت‌محور تغییر پیدا می‌کنند مگر اینکه هیئت وزیران حداکثر ظرف یک ماه، ترتیب دیگری را اتخاذ کند.» می‌شود».

به‌نظر می‌رسد مصوبه کمیسیون در این خصوص رافع ایراد شورای نگهبان می‌باشد؛ چراکه همان‌طور که گفته شد، از نگاه شورای محترم نگهبان، تبدیل مجوزهای ثبت‌محور به مجوزهای تأییدمحور از اختیارات هیئت وزیران می‌باشد. لذا مصوبه کمیسیون در تبدیل مجوزهای مذکور پس از تأیید هیئت وزیران رافع ایراد مذکور است. همچنین با این اصلاح، ایراد شورای نگهبان نسبت به نظام اداری صحیح (بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی) نیز مرتفع می‌شود.

۲. در تبصره «۱» ماده (۴)، موضوع اصلاح ماده (۷) «قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری»، مرکز و کلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه و همچنین کانون کارشناسان رسمی دادگستری موظف شده‌اند، هر ساله از طریق سازمان سنجش آموزش کشور نسبت به برگزاری آزمون کارشناسان رسمی اقدام نموده و داوطلبانی که حداقل هفتاد درصد امتیاز میانگین نمرات یک درصد حائزین بالاترین امتیاز در هر رشته را کسب کنند، به‌عنوان پذیرفته شده معرفی نمایند. در ادامه این تبصره، مسئولیت نظارت بر اجرای تبصره حاضر و برگزاری آزمون در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز و کلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، برعهده وزارت دادگستری گذاشته شده بود. شورای محترم نگهبان، واگذاری موارد فوق به وزارت

دادگستری را مغایر اصل یکصدوشصتم (۱۶۰) قانون اساسی اعلام نمود، چراکه وظایف وزارتخانه مزبور، منحصر به موارد مذکور در این اصل می‌باشد و مجلس شورای اسلامی نمی‌تواند وظیفه دیگری بر آن اضافه نماید. به عبارت دیگر وظایف وزارت دادگستری در اصل یکصدوشصتم (۱۶۰) قانون اساسی به صورت حصری معین شده است که شامل وظیفه نظارت بر اجرای موضوع تبصره حاضر و برگزاری آزمون نمی‌شود.

برای رفع ایراد شورای محترم نگهبان در کمیسیون مزبور، عبارت «برعهده قوه قضائیه است و قوه مزبور مکلف است در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند و مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» جایگزین عبارت «برعهده وزارت دادگستری است و وزارت مزبور مکلف است در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند» شد و عیناً به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

اصلاح حاضر مجدداً، بدین صورت مورد ایراد شورای محترم نگهبان واقع شده است: «ماده (۴)، موضوع اصلاح ماده (۷) قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری، از جهت کیفیت و مرجع عزل، ابهام دارد، پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد». به نظر می‌رسد همان‌طور که در نظر کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس بیان شده بود،^۱ شورای نگهبان از این حیث که ممکن است از عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» این‌گونه برداشت شود که مقام مذکور بدون رعایت تشریفات قانونی و ناظر به مورد، بدون رسیدگی به استنکاف، در مراجع ذی‌صلاح، عزل شود، ایراد گرفته است. به عبارت دیگر به دلیل ابهام در عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند»، در عمل، مستنکفین بدون طی مراحل قانونی در اثبات و صدور رأی در مراجع ذی‌صلاح از مقام خود عزل شوند که در این صورت مغایر بند دهم اصل سوم، اصول سی‌وششم (۳۶) و یکصدوپنجاه‌وهشتم (۱۵۸) قانون اساسی است.

به منظور رفع این ایراد شورای نگهبان، کمیسیون جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی، عبارت «استنکاف از اجرای این حکم جرم محسوب و مرتکب به مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی درجه (۶) محکوم خواهد شد.» جایگزین عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» نمود. به نظر می‌رسد با اصلاح صورت گرفته، ابهام مذکور برطرف شده است و ایراد شورای نگهبان مرتفع می‌باشد.

۳. در تبصره «۱» ماده (۵) طرح حاضر، موضوع اصلاح ماده (۱) قانون «کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری»، کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، مکلف شده‌اند هر ساله از طریق سازمان سنجش آموزش کشور نسبت به برگزاری آزمون پروانه وکالت اقدام نمایند و داوطلبانی که حداقل هفتاد درصد امتیاز میانگین نمرات یک درصد حائزین بالاترین امتیاز را کسب کرده‌اند به عنوان پذیرفته شده معرفی نمایند. در ادامه این تبصره، مسئولیت نظارت بر اجرای تبصره حاضر و برگزاری آزمون در صورت استنکاف کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، برعهده وزارت دادگستری گذاشته شده است. شورای محترم نگهبان، واگذاری موارد فوق به وزارت دادگستری را مغایر اصل یکصدوشصتم (۱۶۰) قانون اساسی اعلام نمود، چراکه وظایف وزارتخانه مزبور، منحصر به موارد مذکور در این اصل می‌باشد و مجلس شورای اسلامی نمی‌تواند وظیفه دیگری بر آن اضافه نماید. به عبارت دیگر وظایف وزارت دادگستری در اصل یکصدوشصتم (۱۶۰) قانون اساسی معین

۱. گزارش «اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح تسهیل صدور برخی مجوزهای کسب و کار» (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱، با شماره مسلسل «ح-ت-۱۱۴۷».

است که شامل وظیفه نظارت بر اجرای موضوع تبصره حاضر و برگزاری آزمون نمی‌شود.

برای رفع ایراد شورای محترم نگهبان در کمیسیون مزبور، عبارت «برعهده قوه قضائیه است و قوه مزبور مکلف است در صورت استتکاف کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند و مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» جایگزین عبارت «برعهده وزارت دادگستری است و وزارت مزبور مکلف است در صورت استتکاف کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه از برگزاری آزمون، رأساً به برگزاری آن اقدام کند» شد و عیناً به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

اصلاح حاضر مجدداً، بدین صورت مورد ایراد شورای محترم نگهبان واقع شده است: «ماده (۵)، موضوع اصلاح ماده (۱) قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری، از جهت کیفیت و مرجع عزل، ابهام دارد، پس از رفع ابهام اظهارنظر خواهد شد». به نظر می‌رسد همان‌طور که در نظر کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس بیان شده بود،^۱ شورای نگهبان از این حیث که ممکن است از عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند» این‌گونه برداشت شود که مقام مذکور بدون رعایت تشریفات قانونی و ناظر به مورد، بدون رسیدگی به استتکاف، در مراجع ذیصلاح، عزل شود، ایراد گرفته است. به عبارت دیگر به دلیل ابهام در عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند»، در عمل، مستنکفین بدون طی مراحل قانونی در اثبات و صدور رأی در مراجع ذیصلاح از مقام خود عزل شوند که در این صورت مغایر بند دهم اصل سوم، اصول سی‌وششم (۳۶) و یکصدوپنجاه‌وهشتم (۱۵۸) قانون اساسی است.

به‌منظور رفع این ایراد شورای نگهبان، کمیسیون جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی، عبارت «استتکاف از اجرای این حکم جرم محسوب و مرتکب به مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی درجه (۶) محکوم خواهد شد.» جایگزین عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند.» نمود. **به نظر می‌رسد با اصلاح صورت گرفته، ابهام مذکور برطرف شده است و ایراد شورای نگهبان مرتفع می‌باشد.**

۴. براساس قسمت اخیر تبصره «۱» ماده (۵) طرح موضوع اصلاح تبصره ماده (۱) قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری، «سابقه قضاوت یا نمایندگی مجلس جایگزین آزمون وکالت نخواهد بود»؛ لذا قضات و نمایندگان مجلس نیز باید در آزمون موضوع تبصره «۱» شرکت نمایند و از این حیث صلاحیت آنها مورد ارزیابی قرار می‌گیرد که گام مهمی در تحقق عدالت در اخذ پروانه وکالت می‌باشد. شورای محترم نگهبان در این خصوص و در راستای تکمیل مقرره حاضر، بیان نمود:

«اطلاق قسمت اخیر تبصره «۱»، با توجه به قانون فعلی، نسبت به کسانی که صلاحیت آنها مسلم است، مغایر بند «۹» اصل سوم قانون اساسی است.»

براساس مفاد ایراد حاضر، شورای نگهبان، تبعیض حاصل از اجرای این قانون را مورد اشکال دانست. توضیح آنکه براساس ماده (۸) لایحه استقلال کانون وکلا،^۲ افرادی خاص، بدون آزمون وکالت، مجاز به اخذ پروانه وکالت می‌باشند. دو گروه از مشمولین ماده مذکور، قضات و

۱. گزارش «اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح تسهیل صدور برخی مجوزهای کسب‌وکار» (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱، با شماره مسلسل «ح-ت-۱۱۴۷».

۲. ماده (۸) (اصلاحی ۴۱۵: ۱۳۷۳) - به اشخاص زیر پروانه وکالت درجه اول از طرف کانون وکلا داده می‌شود:

الف) به کسانی که دارای ده سال متوالی یا پانزده سال متناوب سابقه خدمات قضایی بوده و لااقل پنج سال ریاست یا عضویت دادگاه داشته باشد و سلب صلاحیت قضایی از آنها از طرف دادگاه عالی انتظامی قضات نشده باشد.

ب) کسانی که دارای دانشنامه لیسانس بوده و ۵ سال سابقه خدمات قضایی داشته باشند و سلب صلاحیت قضایی از طرف دادگاه عالی انتظامی از آنها نشده باشد.

ج) نمایندگان مجلس شورای اسلامی با گذراندن یک دوره کامل نمایندگی که دارای لیسانس قضایی یا گواهی پایان تحصیلات سطوح عالی از حوزه علمیه قم و ۵ سال سابقه کار قضایی در محاکم باشند.

نمایندگان مجلس (با توجه به شرایط مندرج در ماده) هستند و افراد دیگری از جمله افراد مشغول در سمت‌های حقوقی در دستگاه‌های دولتی و وابسته به دولت و نهادها و نیروهای مسلح (در صورت دارا بودن شرایط مذکور در بند «د» ماده مذکور) نیز دارای امتیاز فوق‌الذکر می‌باشند. حال طرح حاضر، تنها دو گروه (یعنی قضات و نمایندگان مجلس) را از شمول ماده (۸) لایحه استقلال کانون وکلا خارج دانسته و درخصوص سایر افراد موضوع ماده (۸) حکمی بیان نکرده است. شورای محترم نگهبان در این خصوص، مسئله تبعیض را به این صورت مطرح نموده است که عده‌ای با توجه به قوانین فعلی، بدون آزمون می‌توانند نسبت به اخذ پروانه اقدام نمایند و اینکه صرفاً قضات و نمایندگان مجلس از این قاعده مستثنا شده‌اند، مصداق تبعیض ناروا است. به بیان دیگر، الزام به پذیرفته شدن قضات و نمایندگان مجلس در آزمون، نوعی تبعیض میان این افراد و سایر افراد مشمول ماده (۸) لایحه استقلال کانون وکلا خواهد بود.

در کمیسیون جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی، جهت رفع ایراد فوق و جلب نظر نمایندگان مجلس، عبارت «هرگونه سابقه‌ای جایگزین آزمون وکالت نخواهد بود» جایگزین عبارت «سابقه قضاوت یا نمایندگی مجلس جایگزین آزمون وکالت نخواهد بود» شد که اصلاح مذکور در صحن علنی عیناً به تصویب رسید. با این اوصاف، شورای محترم نگهبان، اصلاح صورت گرفته را رافع ایراد ندانسته است. لذا کمیسیون مذکور در جهت رفع ایراد شورای محترم نگهبان، از انتهای ماده (۵) مصوبه با موضوع اصلاح تبصره ماده (۱) قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری، عبارت «هرگونه سابقه‌ای جایگزین آزمون وکالت نخواهد بود» حذف نموده است.

طرح حاضر با هدف رفع تبعیض میان داوطلبان اخذ پروانه وکالت به دنبال حذف امتیازات مطرح شده در این خصوص بود. به همین منظور، مجلس شورای اسلامی هرگونه سابقه‌ای را جایگزین شرکت در آزمون وکالت ندانست و در پی حذف امتیازات قانونی و ایجاد فضای رقابت برابر برآمد. حال که این اقدام با ایراد شورای نگهبان مواجه شده است، شایسته است مجلس شورای اسلامی بر هدف اصلی طرح و اصلاح وضع موجود، تأکید نماید و با اعمال تغییراتی در متن مصوبه خود، ضمن برطرف نمودن ایراد شورای نگهبان، گامی اساسی در رفع تبعیض ناروا میان داوطلبان اخذ پروانه وکالت بردارد. بنابراین با عنایت به اینکه در نظر شورای محترم نگهبان، اجرای حکم این قانون «نسبت به کسانی که صلاحیت آنها مسلم است»، مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته است، افرادی با این ویژگی از شرکت در آزمون اخذ پروانه وکالت معاف شوند و مابقی افراد ملزم به شرکت در آزمون مذکور شوند. از این رو به منظور رفع ایراد شورای محترم نگهبان و دستیابی به هدف اولیه طرح، پیشنهاد می‌شود قضات با سابقه و سطح علمی بالا و دارای حُسن عملکرد با شرایطی از شرکت در آزمون اخذ پروانه وکالت معاف شوند. شایان ذکر است به منظور عدم میل قضات به سمت وکالت، شایسته است، معافیت مذکور پس از بازنشستگی و اتمام دوره قانونی قضات اجرایی شود. با این اوصاف پیشنهاد می‌شود با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، متن زیر جایگزین مصوبه پیشین مجلس شود:

«با تصویب این قانون، ماده (۸) لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری (مصوب سال ۱۳۳۳) و قانون اصلاح ماده (۸) لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری مصوب ۱۳۳۳/۱۲/۵ (مصوب سال ۱۳۷۳) نسخ می‌گردد. قضات بازنشسته دارای حداقل ده (۱۰) سال سابقه قضاوت می‌توانند بدون شرکت در آزمون از کانون وکلای دادگستری و یا مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه پروانه وکالت اخذ کنند.»

د) کلیه کسانی که دارای لیسانس حقوق قضایی یا گواهی پایان تحصیلات سطوح عالی از حوزه علمیه قم با حداقل ۵ سال سابقه کار متوالی یا ۱۰ سال متناوب در سمت‌های حقوقی در دستگاه‌های دولتی و وابسته به دولت و نهادها و نیروهای مسلح باشند و بعد از اجرای این قانون با داشتن سی سال سابقه خدمت بازنشسته شوند بدون رعایت شرط سن با انجام نصف مدت مقرر کارآموزی، تبصره «۱» (اصلاحی ۱۳۷۲:۴) - کسانی که دارای دانشنامه لیسانس بوده و دو سال سابقه خدمت قضایی داشته باشند از انجام دوره کارآموزی معاف می‌باشند. ولی در این مورد مدت انتظار خدمت از لحاظ اخذ پروانه وکالت جزء خدمت محسوب نمی‌شود. تبصره «۲» (الحاقی ۱۳۷۲:۴) - کانون ملزم است در مورد تقاضاهای پروانه کارآموزی یا وکالت ظرف مدت ۶ ماه اتخاذ تصمیم نماید.

جمع بندی

با عنایت به ایرادات شورای محترم نگهبان به اصلاحات مجلس شورای اسلامی نسبت به «طرح تسهیل صدور برخی از مجوزهای کسب و کار»، نظر کارشناسی درخصوص ایرادات شورای نگهبان و مصوبات کمیسیون جهش و رونق تولید و اجرای سیاست‌های اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در راستای رفع ایرادات مزبور به شرح ذیل می‌باشد:

۱. درخصوص رفع ایراد شماره (۱) شورای نگهبان، کمیسیون مذکور، عبارت «و پس از تأیید هیئت وزیران به مجوز ثبت‌محور تغییر پیدا می‌کنند و هیئت وزیران موظف است ظرف مدت یک ماه نسبت به مصادیق مذکور اتخاذ تصمیم نماید.» جایگزین عبارت «به مجوز ثبت‌محور تغییر پیدا می‌کنند مگر اینکه هیئت وزیران حداکثر ظرف یک ماه، ترتیب دیگری را اتخاذ کند.» نمود که به نظر می‌رسد با اصلاح صورت گرفته، ایراد شورای نگهبان مرتفع شده است.

۲. نسبت به رفع ایراد شماره (۲) شورای نگهبان، کمیسیون مزبور عبارت «استنکاف از اجرای این حکم جرم محسوب و مرتکب به مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی درجه (۶) محکوم خواهد شد.» جایگزین عبارت «مستکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند.» نمود که به نظر می‌رسد با اصلاح صورت گرفته، ابهام مذکور برطرف شده است و ایراد شورای نگهبان مرتفع می‌باشد.

۳. درجهت رفع ایراد شماره (۳-۱) شورای نگهبان، کمیسیون مزبور عبارت «استنکاف از اجرای این حکم جرم محسوب و مرتکب به مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی درجه (۶) محکوم خواهد شد.» جایگزین عبارت «مستکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می‌شوند.» نمود که به نظر می‌رسد با اصلاح صورت گرفته، ابهام مذکور برطرف شده است و ایراد شورای نگهبان مرتفع می‌باشد.

۴. درخصوص رفع ایراد شماره (۳-۲) شورای نگهبان، کمیسیون مذکور، از انتهای ماده (۵) مصوبه با موضوع اصلاح تبصره ماده (۱) قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری، عبارت «هرگونه سابقه‌ای جایگزین آزمون وکالت نخواهد بود» را حذف نمود. هرچند با اصلاح صورت گرفته ایراد شورای نگهبان مرتفع شده است، اما به نظر می‌رسد با عنایت به اینکه هدف عمده طرح رفع تبعیض ناروا و ایجاد رقابت سالم میان داوطلبان اخذ پروانه وکالت می‌باشد، شایسته است به شرح مذکور در متن گزارش، به منظور رفع ایراد شورای نگهبان، صرفاً نسبت به کسانی که صلاحیت آن مسلم است، معافیت از آزمون اخذ پروانه وکالت لحاظ شود.

لذا پیشنهاد می‌شود با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، متن زیر جایگزین مصوبه پیشین مجلس شود:

«با تصویب این قانون، ماده (۸) لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری (مصوب سال ۱۳۳۳) و قانون اصلاح ماده (۸)

لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری مصوب ۱۳۳۳/۱۲/۵ (مصوب سال ۱۳۷۳) نسخ می‌گردد. قضات بازنشسته دارای

حداقل ده (۱۰) سال سابقه قضاوت می‌توانند بدون شرکت در آزمون از کانون وکلای دادگستری و یا مرکز وکلا، کارشناسان

رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه پروانه وکالت اخذ کنند.»

شماره ماده	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون
۱	✓		
۴	✓		
۵	✓		
انتهای ۵			✓

شماره ماده	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
۱	عبارت «و پس از تأیید هیئت وزیران به مجوز ثبت محور تغییر پیدا می کنند و هیئت وزیران موظف است ظرف مدت یک ماه نسبت به مصادیق مذکور اتخاذ تصمیم نماید.» جایگزین عبارت «به مجوز ثبت محور تغییر پیدا می کنند مگر اینکه هیئت وزیران حداکثر ظرف یک ماه، ترتیب دیگری را اتخاذ کند.» می شود.	✓			به نظر می رسد مصوبه کمیسیون در این خصوص رافع ایراد شورای نگهبان می باشد؛ چراکه همان طور که گفته شد، از نگاه شورای محترم نگهبان، تبدیل مجوزهای ثبت محور به مجوزهای تأیید محور از اختیارات هیئت وزیران می باشد. لذا مصوبه کمیسیون در تبدیل مجوزهای مذکور پس از تأیید هیئت وزیران رافع ایراد مذکور است. همچنین با این اصلاح، ایراد شورای نگهبان نسبت به نظام اداری صحیح (بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی) نیز مرتفع می شود.	
۴	عبارت «استنکاف از اجرای این حکم جرم محسوب و مرتکب به مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی درجه (۶) محکوم خواهد شد.» جایگزین عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می شوند.» می شود.	✓			به نظر می رسد با اصلاح صورت گرفته، ابهام مذکور برطرف شده است و ایراد شورای نگهبان مرتفع می باشد.	
۵	عبارت «استنکاف از اجرای این حکم جرم محسوب و مرتکب به مجازات محرومیت از حقوق اجتماعی درجه (۶) محکوم خواهد شد.» جایگزین عبارت «مستنکفین توسط قوه قضائیه از مقام خود عزل می شوند.» می شود.	✓			به نظر می رسد با اصلاح صورت گرفته، ابهام مذکور برطرف شده است و ایراد شورای نگهبان مرتفع می باشد.	
۵	از انتهای ماده (۵) مصوبه با موضوع اصلاح تبصره ماده (۱) قانون کیفیت اخذ پروانه و کالت دادگستری، عبارت «هر گونه سابقه ای جایگزین آزمون و کالت نخواهد بود» حذف شد.			✓	هر چند با اصلاح صورت گرفته ایراد شورای نگهبان مرتفع شده است، اما به نظر می رسد با عنایت به اینکه هدف عمده طرح رفع تبعیض ناروا و ایجاد رقابت سالم میان داوطلبان اخذ پروانه و کالت می باشد، شایسته است به شرح مذکور در متن گزارش، به منظور رفع ایراد شورای نگهبان، صرفاً نسبت به کسانی که صلاحیت آن مسلم است، معافیت از آزمون اخذ پروانه و کالت لحاظ شود. لذا پیشنهاد داده می شود متن مصوبه کمیسیون مزبور اصلاح شود.	«با تصویب این قانون، ماده (۸) لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری (مصوب سال ۱۳۳۳) و قانون اصلاح ماده (۸) لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری مصوب ۱۳۳۳/۱۲/۵ (مصوب سال ۱۳۷۳) نسخ می گردد. قضات بازنشسته دارای حداقل ده (۱۰) سال سابقه قضاوت می توانند بدون شرکت در آزمون از کانون وکلای دادگستری و یا مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه پروانه و کالت اخذ کنند».